

Ալեքսանդր Հրանտի Եսայան

Կենսաբանության գիտահետազոտական ինստիտուտ

Էկոլոգիական մշտադիտարկման խումբ
Խմբի ղեկավար

37455263632

45-30

(060) 71-05-30

ayesayan@ysu.am

R⁶

Լեզուների իմացություն

English Русский

Աշխատանքային փորձ

Հաստատություն Երևանի պետական համալսարան, կենսաբանության գիտահետազոտական ինստիտուտ

Ժամանակահատված 2013 մինչ օրս

Պաշտոն Կենսաբանության գիտահետազոտական ինստիտուտի տնօրեն

Հաստատություն Երևանի պետական համալսարան, կենսաբանության ֆակուլտետ

Ժամանակահատված 2000 մինչ օրս

Պաշտոն Կենսաբանության ֆակուլտետի էկոլոգիայի և բնության պահպանության ամբիոնի դոցենտ

Հրատարակումներ

Հոդված

Genetic Changes In Common Dandelion (*Taraxacum officinale*) Induced by High Concentrations of Heavy Metals in Soil

Bella Babayan, Alexander Yesayan, Garegin Sevoyan, Tigran Yesayan

Functional Foods in Health and Disease 2025 625-633

Հոդված

Pseudomonas fluorescens: Prospective green antimicrobial for crops cultivation

Marina Melkumyan, Bella Babayan, Alexander Yesayan, Tigran Yesayan, Sevoyan Garegin,

Armen Grigoryan, Anna Grigoryan

Bioactive Compounds in Health and Disease 2025 269 - 278

Հոդված

Artificial fragrances and semisynthetic perfumes: The hidden health risks

Bella Babayan, Tigran Yesayan, Marina Melkumyan, Gagik Mikaelyan, Samvel Bagdasaryan,

Silviana Elbakyan, Anzhelika Avanesyan, Alexander Yesayan, Garegin Sevoyan

Functional Food Science 2025 621-632

Հոդված

Impact of nano-enzyme and nanomics for sustainable agriculture: Current status and future prospective

Shivangi Singh, Omkar Singh, Sakshi Singh, Abhishek Singh, Vishnu D. Rajput, Karen Ghazaryan, Vaishali Singh, Athanasios Alexiou, Abdel Rahman Mohammad Said Al-Tawaha, Aleksandr Yesayan, Armine David Chakhmakhchyan, Hassan El-Ramady
Harnessing NanoOmics and Nanozymes for Sustainable Agriculture 2024 1-18

Հոդված

Nanoparticles in revolutionizing crop production and agriculture to address salinity stress challenges for a sustainable future

Abhishek Singh, Shreni Agrawal, Vishnu D. Rajput, Karen Ghazaryan, Aleksandr Yesayan, Tatiana Minkina, Yufei Zhao, Dimitrios Petropoulos, Athanasios Kriemadis, Marios Papadakis, Athanasios Alexiou
Discover Applied Sciences 2024 317

Հոդված

Carnivorous fungi application for pesticide-free vegetable cultivation

Alexander Yesayan, Tigran Yesayan, Bella Babayan, Syuzanna Esoyan, Ani Hayrapetyan, Garegin Sevoyan, Armine Chakhmakhchyan, Siranush Nanagulyan, Marina Melkumyan
Functional Food Science 2024 325-336

Հոդված

Strategic food reserves storage, safety and risk minimization: Problems and perspectives

Samvel M. Shahinyan, Ani Yu. Badasyan, Bella G. Babayan, Marina A. Melkumyan, Tigran A. Yesayan, Alexandr H. Yesayan
Functional Foods in Health and Disease 2024 615-629

Հոդված

Crops biological protection: Phytopathogens growth inhibition by the entomopathogens

Marina Melkumyan, Bella Babayan, Anna Grigoryan, Alexander Yesayan
Bioactive Compounds in Health and Disease 2024 361-374

Հոդված

Traditional vegetarian food products in villages of Syunik, Armenia: Technogenic contamination risks assessment

Garegin G. Sevoyan, Karen A. Ghazaryan, Tigran A. Yesayan, Ani K. Hayrapetyan, Seyran H. Minasyan, Bella G. Babayan, Ivan G. Gabrielyan, Syuzanna S. Esoyan, Armine D. Chakhmakhchyan, Anna M. Grigoryan, Marina A. Melkumyan, Alexander H. Yesayan
Functional Food Science 2024 380-389

Հոդված

Eco-Friendly Solutions: Integrating Wild Vegetables for Sustainable Agriculture Food Security and Human Health

Shipra Singh Parmar, Impa H.R., Ramesh Kumar, Abhishek Singh, Aleksandr Yesayan, Vishnu D Rajput, Tatiana Minkina, Karen Ghazaryan, Hassan El-Ramady
Egyptian Journal of Soil Science 2024 739 - 756

Հոդված

Impact of ceramic packaging on the quality and safety of Armenian fermented dairy product Matsoun

Syuzanna S. Esoyan, Ani K. Hayrapetyan, Tigran A. Yesayan, Armine E. Sargsyan,
Armine D. Chakhmakhchyan, Bella G. Babayan, Garegin G. Sevoyan, Aleksandr H. Yesayan
Functional Food Science 2024 370-379

Հոդված

The safety of animal-derived food products in areas of technogenic pollution

Garegin G. Sevoyan, Seyran H. Minasyan, Tigran A. Yesayan, Bella G. Babayan, Syuzanna S. Avetisyan,

Alexander H. Yesayan

Functional Foods in Health and Disease 2024 704-712

Հոդված

The preliminary study of antifungal and antibacterial properties of wine by-products

Ani K. Hayrapetyan, Tigran A. Yesayan, Armine D. Chakhmakhchyan, Bella G. Babayan,

Garegin G. Sevoyan, Alexander H. Yesayan, Syuzanna S. Esoyan

Bioactive Compounds in Health and Disease 2024 570-580

Հոդված

The epigenetic impact of daily diet food choices on human health and chronic diseases

Yesayan A. H., Chetta M., Babayan B. G., Yesayan T. A., Esoyan S. S., Sevoyan G. G.

Functional Foods in Health and Disease 2024 739-750

Հոդված

Sustainable methods for producing food-derived bioactive compounds

Aram R. Mikaelyan, Samvel A. Bagdasaryan, Alexander H. Yesayan, Tigran A. Yesayan,

Ani K. Hayrapetyan, Bella G. Babayan, Marina A. Melkumyan, Vardan Sargsyan

Bioactive Compounds in Health and Disease 2024 525-535

Հոդված

Addressing Abiotic Stress in Agriculture Through Nanotechnology Solutions

Shivangi Singh, Omkar Singh, Uday Pratap Shahi, Raghavendra Singh, Prabhat Kumar Singh,

Sakshi Singh, Aleksandr Yesayan, Tatiana Minkina, Ilya Alliluev, Dmitry Bren, Astghik Melkumyan

Harnessing NanoOmics and Nanozymes for Sustainable Agriculture 2024 320-347

Դասագիրք

Կենսաբանություն - 8, Մարդ

Եսայան Ալեքսանդր Հրանտի, Կարապետյան Աննա Ֆելիքսի, Սևոյան Գարեգին Գևորգի,

Հակոբյան Լիլիթ Յուրիկի

2024 176

Դասագիրք

Կենսաբանություն 7

Եսայան Ալեքսանդր Հրանտի, Պպոյան Սամվել Խաչատուրի, Հակոբյան Լիլիթ Յուրիկի

2023 176

Դասագիրք

Կենսաբանություն 8 Մարդ Մաս 1

Ս.Վ. Ամիրյան, Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ. Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան, Ն.Ա. Հովհաննիսյան

2019 104

Դասագիրք

Կենսաբանություն 8 Մարդ Մաս 2

Ս.Վ.Ամիրյան, Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ. Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան, Ն.Ա. Հովհաննիսյան

2019 112

Դասագիրք

Կենսաբանություն 9 մաս 1

Է.Ս.Գևորգյան, Ֆ.Դ.Դանիելյան, Ա.Հ.Եսայան

2019 104

Դասագիրք

Կենսաբանություն 9 մաս 2

Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ.Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան

2019 104

Դասագիրք

Կենսաբանության թեստային առաջադրանքների շտեմարան, մաս 3

Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլազյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,

Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Վ., Թռչունյան Ա.Հ., Կարապետյան Ա.Ֆ.,

Միրզոյան Գ.Ի., Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա.

2018 384

Դասագիրք

ԿԵՆԴԱՆԻ ՕՐԳԱՆԻԶՄԵՐԻ ԲԱԶՄԱԶԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ. Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան, Ն.Ա. Հովհաննիսյան, Ս.Գ. Նանագյուլյան

2018 257

Դասագիրք

Կենսաբանություն 12

Գևորգյան Է.Ս., Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Սևոյան Գ.Գ

2018 160

Դասագիրք

Կենսաբանություն 11

Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ. Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան, Գ.Գ. Սևոյան

2018 144

Դասագիրք

Կենսաբանություն 10

Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ. Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան, Գ.Գ. Սևոյան

2018 112

Մենագրություն

Armenian vine and wine

Aleksandr Yesayan, Nelli Hovhannisyanyan, Boris Gasparyan, Suren Hobosyan, Marina Dallakyan,

Arsen Bobokhyan

2017 440

Մենագրություն

Հայկական խաղող և գինի

Ալեքսանդր Եսայան, Նելլի Հովհաննիսյան, Արսեն Բորիսյան, Դավլակյան Մարինա,
Սուրեն Հոբոսյան, Բորիս Գասպարյան
2017 440

Դասագիրք

Կենսաբանության թեստային առաջադրանքների շտեմարան, մաս 1

Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլազյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,
Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Հ., Թռչունյան Ա.Հ., Միրզոյան Գ.Ի.,
Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա., Կարապետյան Ա.Ֆ.
2017 320

Դասագիրք

Կենսաբանության թեստային առաջադրանքների շտեմարան, մաս 2

Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլազյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,
Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Վ., Թռչունյան Ա.Հ., Միրզոյան Գ.Ի.,
Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա., Կարապետյան Ա.Ֆ.
2017 296

Դասագիրք

Կենսաբանություն 10

Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ. Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան, Գ.Գ. Սևոյան
2017 208

Դասագիրք

Կենսաբանություն 11

Է.Ս. Գևորգյան, Ֆ.Դ. Դանիելյան, Ա.Հ. Եսայան, Գ.Գ. Սևոյան
2017 240

Հոդված

**PRELIMINARY DATA ON MORPHOLOGICAL, GENETIC AND ENOLOGICAL DIVERSITY OF
NEGLECTED AUTHOCHTHONOUS GRAPE VARIETIES OF ARMENIA**

N.A. HOVHANNISYAN, M.V. DALLAKYAN, S.S. ESOYAN, I.M. MANUKYAN, A.H. YESAYAN

Biological Journal of Armenia 2016 98-104

<http://www.flib.sci.am/eng/Biology/>

Դասագիրք

**Կենսաբանություն 2015թ Պետական և ավարտական քննությունների առաջադրանքների
շտեմարան Մաս 1**

Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլազյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,
Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Վ., Թռչունյան Ա.Հ., Միրզոյան Գ.Ի.,
Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա.
2016 296

Դասագիրք

**Կենսաբանություն 2015թ Պետական և ավարտական քննությունների առաջադրանքների
շտեմարան Մաս 3**

Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլազյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,
Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Վ., Թռչունյան Ա.Հ., Միրզոյան Գ.Ի.,

Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա.
2016 384

Դասագիրք

Կենսաբանություն: 2017թ. միասնական քննության առաջադրանքների շտեմարան, մաս 1
Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլագյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,
Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Վ., Թռչունյան Ա.Հ., Միրզոյան Գ.Ի.,
Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա.
2016 320

Դասագիրք

Կենսաբանություն: 2017թ. միասնական քննության առաջադրանքների շտեմարան, մաս 2
Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլագյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,
Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Վ., Թռչունյան Ա.Հ., Միրզոյան Գ.Ի.,
Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա.
2016 296

Դասագիրք

Կենսաբանություն: 2017թ. միասնական քննության առաջադրանքների շտեմարան, մաս 3
Անտոնյան Ա.Պ., Արծրունի Գ.Գ., Գյուլագյան Վ.Գ., Գրիգորյան Կ.Վ., Գրիգորյան Ռ.Հ., Գևորգյան Է.Ս.,
Դանիելյան Ֆ.Դ., Եսայան Ա.Հ., Թանգամյան Տ.Վ., Թռչունյան Ա.Հ., Միրզոյան Գ.Ի.,
Ներկարարյան Ա.Վ., Սևոյան Գ.Գ., Վարդևանյան Պ.Հ., Փարսադանյան Գ.Ա.
2016 384

Հոդված

Multidisciplinary investigation of identity of the Areni grape variety
Dallakyan M., Hovhannisyan N., Gasparyan B., Bagoyan T., Melyan G., Yesayan A.
BIO Web of Conferences 2015 5
<http://www.bio-conferences.org/component/issues/?task=all&Itemid=121>

Հոդված

Genetic characterization of grape varieties in Armenia
Dallakyan M., Yesayan A., Hovhannisyan N., E. ZYPRIAN, E. MAUL
Vitis - Journal of Grapevine Research 2015 23-26
<http://pub.jki.bund.de/index.php/VITIS/index>

Հոդված

Հնագիտության և կենսաբանության խաչմերուկում
Ս. Ս. Եսայան, Ա.Հ. Եսայան, Ն.Ա. Հովհաննիսյան
Բնագետ 2015 66-71
<http://www.yasu.am/bnaget>

Հոդված

Հնագիտության և կենսաբանության խաչմերուկում: Ինչ է պատմում հնագույն ԴՆԹ-ն
Եսայան Ա.Հ., Եսայան Ս. Ս., Հովհաննիսյան Ն.
Բնագետ 2015 66-71
<http://www.yasu.am/bnaget>

Դասագիրք

Synthetic Engineered Genes, GMOs, and Hybridization with Wild Relatives in "Crop Wild Relatives and Climate Change"

Aleksandr Yesayan, Nelli Hovhannisyan

2015 250

Գիտաժողովի նյութ

MULTIDISCIPLINARY INVESTIGATION OF IDENTITY OF "ARENI" GRAPE VARIETY

Marina Dallakyan, Aleksandr Yesayan, Tamara Bagoyan, Gagik Melyan, Boris Gasparyan,

Nelli Hovhannisyan

Գիտաժողովի նյութ

APPLICATION OF OIV DESCRIPTORS FOR CHARACTERIZATION OF ARMENIAN AUTOCHTHONOUS GRAPEVINE VARIETIES: CASE STUDY

Marina Dallakyan, Syuzanna Esoyan, Aleksandr Yesayan, Hovhannisyan N.

Գիտաժողովի նյութ

PROMOTION TO THE PRESERVATION OF ARMENIAN WINE GRAPE DIVERSITY FOR WINE PRODUCTION BY DEVELOPMENT AND PUBLICATION OF BILINGUAL BOOK ON ARMENIAN VINES AND WINES

Aleksandr Yesayan, Marina Dallakyan, Boris Gasparyan, Arsen Bobokhyan, Suren Hobosyan, Zaruhi Muradyan, Astghik Danielyan, Hovhannisyan N.

Գիտաժողովի նյութ

The Role of Monastic Gardens in Sustainable of Grape (*Vitis vinifera* L.) Genetic Diversity in Armenia

Nelli Hovhannisyan, Aleksandr Yesayan, Syuzanna Esoyan, Marina Dallakyan, Boris Gasparyan

---

Գիտաժողովի նյութ

Local Wheat and Barley Genetic Diversity as a Source of Adaptive Traits to Sustain Forecasted Climate Change

Hovhannisyan N.H., Yesayan A.H., Esoyan S.S., Dallakyan M.V., Manukyan I.M., Danlielyan A

Գիտաժողովի նյութ

Historical genetic diversity of Armenian table grapes and their economic potential

M. Dallakyan, A. Yesayan, S. Esoyan, I. Manukyan, N. Hovhannisyan

---

Գիտաժողովի նյութ

Carnivorous Fungi: Innovative Safe Alternative Against The Agricultural Worm Pests

A. H. Yesayan, T. A. Yesayan, B. G. Babayan, G. G. Sevoyan, S. S. Esoyan, A. K. Hayrapetyan,

A. D. Chakhmakhchyan

Գիտաժողովի նյութ

The Preliminary Research of Magellan's Cave Microbiome

Samvel M. Shahinyan, Bella G. Babayan, Smbat Davtyan, Tigran A. Yesayan, Alexander H. Yesayan,

Marina A. Melkumyan

Գիտաժողովի նյութ

CARNIVOROUS FUNGI APPLICATION PERSPECTIVES FOR PESTICIDE- FREE VEGETABLES CULTIVATION

Alexander Yesayan, Tigran Yesayan, Bella Babayan, Syuzanna Esoyan, Ani Hayrapetyan,
Garegin Sevoyan, Armine Chakhmakhchyan, Siranush Nanagulyan, Marina Melkumyan

---

Գիտաժողովի նյութ

UNDERSTANDING CERAMIC INFLUENCE ON WINE: INVESTIGATING THE IMPACT OF HYDRAULIC RATIO ON DISSOLUTION AND PH DYNAMICS

Syuzanna Esoyan, Regis R. Gougeon, Philippe R. Bodart, Aleksandr Yesayan

---

Գիտաժողովի նյութ

Carnivorous Fungi: Innovative Green Alternative Against the Worm-pests of Crops

Tigran A. Yesayan, Alexander H. Yesayan, Bella G. Babayan

Գիտաժողովի նյութ

Antimicrobial Resistance of Native Bacteria and The Spread of It out of Clinics

Bella G. Babayan, Marina A. Melkumyan, Marina H. Kinosyan, Tamra S. Davidyan, Alexander H. Yesayan,

Garegin G. Sevoyan, Tigran A. Yesayan

Գիտաժողովի նյութ

Crops Biological Protection Based on Pseudomonas fluorescens: Prospectives for Green Agriculture

Marina Melkumyan, Bella Babayan, Alexander Yesayan, Tigran Yesayan

---